

Lepelaars aan de Liede

Broedresultaten in 2006

Dirk Tanger

Voor het derde achtereenvolgende jaar hebben Lepelaars in 2006 succesvol gebroed in het moerasbos aan de Liede. Het aantal broedpaar steeg van vier in 2005 naar zes in 2006. In totaal vlogen tenminste 12 jongen uit. Dit artikel beschrijft de ontwikkelingen die dat jaar in deze kolonie plaats vonden.

Aankomst en kolonisatie

De eerste Lepelaars in Zuid-Kennemerland worden in 2006 op 26 februari in de Hekslootpolder gezien. De terugkeer stagneert daarna door de vorstperiode die aanbreekt. Op 27 maart vertonen acht exemplaren baltsgedrag bij de Spaarnwouderplas aan de Kerkweg – een eerste teken dat er weer broedvogels aanwezig zijn. De volgende dag zijn twee Lepelaars in het moerasbos aan het bakkeleien met een paartje Blauwe Reigers dat broedt op een nest waar Lepelaars in 2005 jongen hadden grootgebracht. De Lepelaars zijn niet succesvol en stoppen hun verjaagactie. Een paar dagen later hebben twee Lepelaars een lager gelegen nest (op twee meter hoogte) bezet. Dit nest was vermoedelijk door storm naar beneden gestort en niet in gebruik bij de Blauwe Reigers. Op 1 april heb ik alle nesten in het moerasbos gecontroleerd. Er waren 21 grote nesten bezet door Blauwe Reigers, twee waren in opbouw en nog vrij. Drie tot vijf kleinere nesten waren door Eksters, Zwarte Kraaien en een Buizerd bezet. Nog eens drie onbezette nesten waren te klein om door Lepelaars in gebruik te worden genomen. Omdat zij zelf geen complete nesten kunnen bouwen, zijn ze sterk afhankelijk van vrije reigernesten.

In de loop van april wordt er regelmatig baltsgedrag gesignaleerd op diverse plekken in het bos. Het aantal Lepelaars dat tegelijkertijd wordt gezien bij het moerasbos en het plasje ten oosten daarvan (achter de Zoete Inval) groeit tot 12. Eind april is er nog geen blad aan de bomen en daardoor is het gedrag van de Lepelaars goed te volgen. Op vier plekken liggen of staan Lepelaars bij een nest. In één nest lijken eieren te liggen, afgaande op de aflossing van de ouders die wordt waargenomen. Begin mei zijn er duidelijk vier paartjes aan het broeden. Twee paren moeten nog beginnen en staan bij een nest. Beide nesten

zijn onmiddellijk na het uitvliegen van de jonge Blauwe Reigers door de Lepelaars bezet. Deze nesten bevinden zich aan de noordrand van het moerasbos. Eén nest ligt goed zichtbaar in een boom die maar 10 meter verwijderd is van het fietspad. Het tankstation ligt slechts op zo'n 20 meter afstand. Alweer een aanwijzing dat deze Lepelaars minder schuw zijn dan elders. Eén van de oudervogels heeft nog zwart op de buitenste slagpen. Hoewel aan de hand van ringen is vastgesteld dat Lepelaars tot hun zesde kalenderjaar nog enig zwart in de staart en vleugels kunnen hebben (schrift. med. Otto Oversdijk), is het waarschijnlijk dat het hier hooguit een derde kalenderjaar vogel betreft. Dit zou kunnen verklaren waarom dit broedpaar nog zo laat is gaan broeden. Ook valt op hoe klein dit nest is. De broedende vogel zit er opgevouwen in.

Broedresultaten

In juni kan van de eerste vier nesten vastgesteld worden dat er tweemaal drie en eenmaal twee jongen opgroeien. Van één nest is alleen gepiep van tenminste twee jonge vogels te horen. Het dichte bladerdak ontnemt al het zicht. Wel zijn er veel vliegbewegingen van de ouders te zien. Vooral in juni met mooi en windstil weer is het zeer moeilijk om het aantal uitvliegende jongen goed vast te stellen. Toch heb ik er ook dit jaar voor gekozen om het door dichte ondergroei van braamstruiken ontoegankelijke moerasbos niet te betreden. Pas half juli komen ook de eieren van de laatste twee nesten uit. Er groeien in het goed zichtbare nest drie jongen op. Van het andere nest zijn met moeite drie jongen zichtbaar, maar een week later nog maar twee. In de loop van juli blijkt dat de drie jongen in het goed zichtbare nest enorm in grootte zijn gaan variëren. Ze blijven lang in het nest. Op 15 augustus zijn ze in tegenstelling tot de jongen uit het andere nest overdag nog aanwezig. Het is dan een natte en relatief koude periode, dus het is onzeker of ook het zeer kleine exemplaar (begin augustus nog niet halfwas) het heeft gehaald. Eind augustus komt een deel van de jongen –en wellicht nog enkele ouders– slapen in het moerasbos. In de duisternis is het verschil tussen oud en jong moeilijk zichtbaar.

Conclusies

In 2006 zijn 12 tot 15 jongen in het moerasbos opgegroeid. Het broedresultaat was goed, met gemiddeld meer dan twee uitgevlogen jongen per paar. Met 1,3 uitgevlogen jong ter paar, lag het landelijk gemiddelde voor 2006 lager, niet verwonderlijk omdat kleine kolonies gemiddeld beter produceren dan grote kolonies die het gros van de Nederlandse populatie vormen (schrift. med Otto Overdijk). Opmerkelijk was de vestiging vlak bij een druk gebruikt fietspad. Of dat een gevolg

was van beperkte nestbeschikbaarheid of van verminderde schuwheid van de vogels, is onbekend. Helaas is nog niet onderzocht waar de oudervogels hun voedsel voor de jongen vandaan halen. Veel vliegbewegingen zijn vanuit de slootjes van Dijkland gezien, maar ook vanuit de Haarlemmermeer zijn geregeld Lepelaars aan komen zeilen.

Ten opzichte van 2005 is de lepelaarkolonie verder in aantal gegroeid. Voor de komende jaren is het spannend om in de gaten te houden of het aantal beschikbare reigernesten de bepalende factor is voor het aantal Lepelaars dat tot broeden komt. De storm van half januari 2007 heeft een aantal bomen met een beperkt aantal reigernesten verloren doen gaan. Het effect daarvan op de kolonie zal in 2007 blijken. In de toekomst zal het nodig zijn om ook andere kolonies van Blauwe Reigers in de gaten te houden. Wellicht dat ook daar Lepelaars tot broeden komen.

Dankwoord

Dit verslag is mede gebaseerd op de waarnemingen van Erik Wokke en Ferdy Hieselaar. Zij worden bedankt voor hun inzet.

Dirk Tanger, van 't Hoffstraat 124, 2014 RK Haarlem, dtanger@xs4all.nl